

HOWARD S. BECKER

Sosyal Bilimcilerin Yazma ilesi
(Yazımın Sosyal Organizasyonu Kuramı)

*Writing for Social Scientists: How to Start and Finish Your
Thesis, Book, or Article*

Türkçe Söyleyen: Őerife GeniŐ

İçindekiler

Türkçe Baskısına Takdim	7
2007 Baskısına Takdim	13
1986 Baskısına Takdim	15
1) Lisansüstü Öğrenciler İçin Temel İngilizce.....	23
2) Persona ve Otorite	51
3) Tek Doğru Yol	69
4) Kulağına Göre Düzeltme	95
5) Bir Profesyonel Gibi Yazmayı Öğrenmek.....	121
6) Risk	143
7) Yaptığınız İş Görücüye Çıkarmak.....	159
8) Literatür Karşısında Dehşete Düşmek.....	175
9) Bilgisayarla Yazmak.....	191
10) Son Söz	219
Kaynakça	233

TÜRKÇE BASKISINA TAKDİM

Türkiyeli akademisyenler ve öğrenciler için bu kitaba bir önsöz yazıyor olmaktan dolayı çok mutluyum. İzleyen bölümlerde de bahsedeceğim üzere, bu kitabı öğrencilerim (ve aynı zamanda pek çok meslektaşım) herhangi bir akademik metni yazmaya başlarken ve bu metin üzerinde çalışmaya devam ederken inanılmaz sıkıntılar çektikleri için yazdım. Yazabilmek, onlara sanki başarması imkânsız bir şeymiş gibi geliyordu. Zorlu çalışmalarının ürünlerinden tatmin olmuyorlardı. Ortaya koydukları şeyleri arkadaşlarının ve özellikle de hocalarının beğenmeyeceklerinden çekindikleri için, yazdıklarını birilerine göstermekten korkuyorlardı. Bu korkuları çok iyi tanıyordum; çünkü aynı korkuları ben de yaşamıştım. Bu kitap, uzun yıllar boyunca akademik metinler yazarak, sosyal bilimler öğrencilerine ders vererek ve yardım arayışındaki insanlara bir tür amatör terapi sunarak derlediğim fikirleri içermektedir.

İnsanlara yazarken karşılaştıkları sorunların, onların kişisel zaaflarından, gerektiği kadar çok çalışmamlarından, yeteri kadar yetenekli olmamalarından ya da bu sıkıntılara yol açtığını düşündükleri diğer benzeri kişisel kusurlardan kaynaklanmadığı mesajını vermeye çalışıyorum. Onlara C. Wright Mills'in söylediklerini, yani bu bağlama en uygun düşen ifadeyle, kişisel

sorunların gerçekte toplumsal organizasyon sorunları olduğunu hatırlatıyorum. Kısacası, beceriksiz olduğunuz için değil, içinde bulunduğunuz ve bu sıkıntıları deneyimlediğiniz toplumsal organizasyon bunları yarattığı için siz bu sorunları yaşıyorsunuz.

Toplumsal organizasyon bir şeyleri yapmalarını talep edip sonra da o şeyleri yapmaya çalıştıklarında karşılıklarına engeller çıkararak akademik yazarların karşılaştıkları sorunlarla karşılaşmalarına neden olur. “Toplumsal organizasyon” derken kast ettiğim şey, kötü şeyler yapan belli kişiler değil, insanların bir şeyler yapmak için birlikte çalıştıkları durumlardır. Bu şekilde birlikte çalışmanın kişilerden ödün vermelerini talep ettiği gerçeği her zaman doğrudur. *Eğer* insanlar bir işi tamama erdirmek için başkalarının kendileriyle işbirliği yapmalarını istiyorlarsa o zaman söz konusu işi tam olarak kendi istedikleri gibi yapamazlar. *Eğer* yapılacak iş, bir grubun -öğrencilerin- başka bir grubun -hocaların- onlara öğretebileceklerini öğrenmekse o zaman işin içinde olan herkes, başka bir durum söz konusu olsaydı muhtemelen yapmak istemeyecekleri şeyleri yapmak zorunda kalacaktır. Belki mükemmel tasarlanmış bir organizasyonda herkes, gerçekten yapmak istediğini yapacak ve en çok arzuladığı mükâfatlara ulaşacaktır. Ama ne yazık ki gerçek hayatta böyle organizasyonlar yoktur. Kendimizi içinde bulduğumuz organizasyonlarda -bu örnekte okullarda- bu kurumları yöneten kişiler, sıklıkla koşulların gerçekte yapmak istedikleri işi yapmalarına engel olan şeyleri dayattığı gerçeği ile karşı karşıya kalırlar. Her bir öğrencinin tek tek eğitilebilmesi çok pahalıdır -bunu yapabilmek için pek çok hocaların fazla mesai harcaması gerekir. Bunun yerine okullar öğrencilerin eğitimi için gerekli olan bilgiyi, bu bilginin bir kısmını öğrencilerin kendilerinin sağlamak zorunda olduğu gruplara (“sınıflara”) dağıtırlar. Ancak, bu durumda da bütün öğrencilerin öğrenmeleri istenilen bilgilerin tümünü öğrenip öğrenmedikleri bilinemediği için, hocalar öğrencilerini ne öğrendiklerini anlamak amacıyla sınava tabi tutarlar. Öte yandan, hocalar öğrencilerinin öğrenmelerini istedikleri şeyi doğru bir

şekilde ölçebilecek bir sınav geliştirmenin imkânsız olduğunu da görürler. Öğrenciler ise anlaşılır bir şekilde hocalarının öğrenmelerini istedikleri şeylerden daha ziyade, sınavı geçmeleri için gerekli olan şeyleri öğrenirler.

Seneler önce Amerikalı sosyal bilim öğrencilerine ders verirken biriktirdiğim deneyimlere dayanarak yazdığım bu kitapta ki gözlemlerin çoğu şüphesiz eskimiştir. Burada söylediklerim (öğrenci, araştırmacı ya da hoca olarak) çalıştığımız toplumsal organizasyonların bizden talep ettiklerine dair güncel detayları içermemektedir. Öte yandan, hiçbir kitabın şimdiki zaman hakkında kati bir bilgiye sahip olamayacağı da kuşku götürmez bir gerçektir; çünkü kitabın basıldığı ve elinize ulaştığı anda, zaten söz konusu edilen şeyler hâlihazırda değişmiştir. Üniversiteler son otuz yılda muazzam bir dönüşüm yaşadılar. Bazı açılardan bakıldığında eskisinden çok daha fazla birbirine benzemeye başladılar. Bu durum özellikle uluslararası düzeyde geçerlidir. 1980’lerde yazdığım bu kitap, dünyanın farklı yerlerinde söz konusu olan üniversite hayatının gerçekliğini artık yansıtmamaktadır.

Yazmak konusunda bugün yaşadığımız sorunları nasıl kavramamız gerektiğine dair bir kaç tavsiyede bulunacağım. Eğitim dünyası nasıl değişti ve akademik yazarlar olarak bizim çözmek zorunda olduğumuz yeni sorunlar nelerdir?

Öncelikle, yönetsel (*managerial*) adını verebileceğimiz bir bakış açısı, bütün eğitim kurumlarına hâkim olmaya başladı. Bundan kastım, üniversiteleri ve diğer eğitim kurumlarını idare eden yöneticilerin -üniversite rektörlerinin ve diğerlerinin- artık kendilerini dünyanın geri kalanına başarılı bir operasyonu rakamlar eşliğinde kanıtlamak zorunda olan “şirket yöneticileri” gibi görmeye başladıklarıdır. Büyük ikonolast (put kırıcı) iktisatçı Thorstein Veblen, neredeyse yüzyıl önce bu konuda -belki de detayları bakımından araştırma monografisinden daha ziyade masala benzeyen- bir kitap yazmıştı. Veblen, *The Higher Lear-*

ning in America: A Memorandum on the Conduct of Universities by Business Men başlıklı kitabında, küçümseyen bir dille iş dünyasının ileri gelenlerinden söz eder. Bu iş adamları (Veblen bunları söylerken aklında Chicago Üniversitesi'nin kurulması için gerekli parayı sağlayan John D. Rockefeller vardı), "Bilgelik Kaptanlarını" (yeni kurulan bu üniversitenin yöneticisi olan William Rainey Harper gibi kişileri) işe almışlar ve yatırımlarının elle tutulur çıktılar ürettiğini görmek istemişlerdir. Elle tutulur çıktılar, ölçülebilir rakamlar anlamına gelmekteydi. Aradıkları şey de öğrencilerin başarı ortalamaları ve mezuniyet oranları gibi görünür çıktılardı. Şüphesiz, bütün bu ölçülebilir çıktılarının, yüzeysel de olsa en azından rasyonel ve gerekçelendirilebilir bir yolla elde edilmesi gerekiyordu. Modern üniversiteye özgü sınav, notlandırma, kredilendirme sistemleri ve benzeri diğer bütün aygıtlar böylece yaratılmış oldu.

Bugün gelinen aşamada bu sistem, kötü bir nama sahip Shangai Dünya Üniversiteleri Akademik Sıralaması'nda ve çeşitli ulusal sıralama sistemlerinde cisimleşen "saygınlık ve şöhret" için uluslararası bir rekabet ortamı yarattı. Bu tür akademik sıralamaların inandırıcı olabilmesi için, ölçüler inşa etmek ve düzenli olarak bu ölçülere dair veri toplamak zorundasınız. Bütün bu sıralama sistemlerinin tespit ettiklerini iddia ettikleri akademik kalitenin yaygın ölçülerinden biri de üniversite öğretim üyelerinin yayımladığı akademik makalelerin sayısıdır. Üniversiteler bu sıralama sistemlerindeki yerlerini yükseltmek için acımasız bir yarış içine girmişlerdir; çünkü üniversitelerin alacağı mali destek yanı sıra daha fazla sayıda araştırma projesine fon bulabilme, başarılı araştırma projeleri yazabilecek öğretim üyelerini ve ümit vaat eden lisansüstü öğrencilerini kendine çekebilme yetenekleri de belli ölçüde bu tür sıralamalardaki performanslarına bağlıdır.

Bu tür bir sistem öğretim üyelerinin üzerinde akademik yayın yapmak konusunda büyük bir baskı yaratmaktadır. Ayrıca yayınların değerlendirilmesinde dikkate alınan tek ölçü, daha önemli ama ölçülmesi daha zor olan nitelik, yaygın etki ve an-

cak gelecekte görülebilecek olan tarihsel önem değil niceliktir. Sıralamaların uluslararasılaşmasının talihsiz sonuçlarından biri, İngilizce dergilerde yayın yapmanın en büyük ayrıcalık göstergesi olarak standartlaşması olmuştur. Böylece, öğretim üyelerinin üretkenliği sıralandığında İngilizce makaleler diğer dillerde, özellikle de akademisyenin kendi ülkesinin dilinde yazılmış makalelerden daha fazla “puan” alırlar. Bu durum ise özellikle kariyer sahibi olabilmek için başarılı bir yayın listesine sahip olmak zorunda olan genç akademisyenlere, eğer farklı başarıları da ödüllendiren başka bir değerlendirme sistemi olması durumunda karşılaşmayacakları yazma sorunlarını dayatır.

Bu tarz bir değerlendirme sistemine maruz kalan farklı akademik disiplinlerdeki öğrenciler ise bu ölçüler çerçevesinde şekillenecek bir geleceği çok kolaylıkla görebildikleri ve öğretim üyesi olduklarında ya da olmak istediklerinde kendileri de büyük ihtimalle bu ölçüler çerçevesinde değerlendirilecekleri için, bütün mantıklı insanların yapacağı şeyi yaparlar: Hâlihazırda çalıştıkları ya da iş başvurusunda bulunacakları üniversitenin “saygınlığına” katkıda bulunma potansiyeli olan araştırmalar ve yayınlar yapmaya çalışırlar.

Bütün bunlar makalelerin yazarların ölçülebilir bir kariyer inşa etme becerilerine nasıl katkıda bulunacağı kaygısıyla yazıldığı bugünkü akademik ortamı şekillendiren bazı olumsuzlukların ortaya çıkmasına yol açar. Ayrıca, bir akademisyenin kıymetine dair oluşacak kanıyı etkileyen ölçülerden biri yayınlarına ne sıklıkla atıf yapıldığı olduğu için, yazarlar “atıf yapılabilirliklerini” arttıracığını düşündükleri şekillerde yazarlar: Örneğin yazdıkları makalelerin başlıklarında ve giriş paragraflarında moda olan konulara yapabilecekleri kadar çok sayıda gönderme yaparlar.

Üniversitelerin örgütlenme biçimlerinin yazarların çözmesi gereken sorunları ve dolayısıyla da yazarların çalışmalarını yaparken ve yazarken karşılaştıkları sıkıntıları nasıl yarattığına dair bu örnek olası örneklerden sadece bir tanesidir. Akademik dün-

ya değişmeye devam ettikçe -sırasıyla öğrenci, genç ve sonrasında da kıdemli akademisyen olarak- hepimizin yer aldığı bu organizasyonlar yeni yazma sorunları yaratacaklardır. Bu sorunlar için kendimizi suçlamak yerine, onları şu an içinde olduğumuz çevrenin bize dayattığı ve baş etmek zorunda olduğumuz koşullar olarak görmeliyiz.

Howard S. Becker

San Francisco, 2013